

Indigokyp med fruktsocker och släckt kalk

123-kyp

Du behöver:

- 2 liters glasburk med snäpplock och gummipackning (eller hög rostfri kastrull)
- 0,5 liters plastflaska (t ex en ursköljd diskmedelsflaska)
- 10 st glaskulor
- Lång pinne eller trästav att röra med
- Kortare pinne att hänga prover/garn på
- Sked
- Mortel
- Två skålar
- Termometer
- pH-papper
- Ev. nätkorg att ha i färgbadet (bra till t ex större textilier och lös ull)

Recept:

Per liter kyp:

10 g indigo

20 g släckt kalk

30 g fruktsocker

1 liter vatten

Det går att göra indigokypen i olika styrka beroende på önskad färg, mellan 2 och 10 g indigo. Justera mängden släckt kalk och fruktsocker efter indigmängden: 1 del indigo, 2 delar släckt kalk, 3 delar fruktsocker.

Fyll först glasburken med varmt vatten, detta görs för att glaset inte ska spricka när du gör kypen.

Dega indigon: Om indigon inte är finmalen redan, mortla den fint först. Lägg glaskulorna i flaskan och fyll den till hälften med kranvarmt vatten. Häll i indigon. Skruva på locket och skaka noga så att allt blandas ordentligt.

Så här sätter du kypen: Fyll halva kärlet med hett vatten (80 °C). Häll i fruktsockret. Rör om. Tillsätt den degade indigon och sedan släckt kalk. Fyll på med hett vatten nästan hela vägen upp till kanten. Lämna plats så det går att röra om kraftigt utan att det skvimpar över. Rör om kypen noga i en cirkelrörelse så att en virvel uppstår. Sätt på locket, men stäng det inte helt (bara viktigt medan kypen är varm).

De närmsta timmarna rör du om kypen 2-3 gånger med ca 45 min mellanrum för att mer indigo ska reduceras. Ställ gärna kypen på ett varmt ställe (ca

30 °C) t ex i skåpet över kylskåpet eller i ett växthus. Det går också bra att bädda in den i en filt.

Efter ca 1 dygn är kypen redo att färga med. Titta på kypens färg och yta för att se att den är reducerad. Den ska vara genomskinligt gul/bärnstensfärgad i färgen, ha en spegelblank, metallisk yta och blå bubblor (kallas indigoblomma).

Exempel på färdig kyp

Så här ser en reducerad fruktoskyp ut i färgen

Lägg en provbit textil (t ex en bit lakansväv) knuten på en bit snöre i blöt. Ta bort indigoblomman och den metalliska ytan med en sked, lägg åt sidan i en liten skål. Sänk försiktigt ned provbiten upphängd på pinnen i kypen, färga i 10 minuter. Flytta provet ett par gånger under tiden så indigon kommer åt överallt. Krama ur provet försiktigt under ytan och ta upp det. Färgen är först gulgrön för att sedan slå om till blått.

OBS! Doppa aldrig textilen i bottenlammet! Där finns oreducerad indigo och släckt kalk som ger flammigt färgresultat. Använd korg eller häng textilen på pinne.

Fortsätt färga en gång om dagen. Du kan färga så länge indigokypen är reducerad, när den börjar se grön ut behöver den matas med fruktsocker och vila. Första doppet ska vara minst 10 min så att indigon verkligen hinner tränga in i textilfibern. Kortare dopp än så ger sämre ljus-, tvätt- och gnidhårdighet. Är tyget tjockare kan du doppa det i 20 min.

För starkare färg: låt textilen oxidera minst 30 minuter, doppa sedan igen. Påföljande dopp ska vara kortare än det första, 2-5 min. Skölj textilen i kallt vatten efter var tredje dopp och låt oxidera klart före nästa dopp. Upprepa tills du är nöjd. Tänk på att färgen blir ljusare när den torkat!

Efter färgning: mata kypen, rör om och låt stå. 1/2 tsk fruktsocker per liter brukar vara lagom. Efter någon vecka kan du testa om det behövs släckt kalk genom att strö lite på ytan. Sugs kalken ned, tillsätt lite mer, ligger det kvar på ytan är pH:t bra. pH 11 är lagom för en fruktoskyp, i början behövs pH 12 ca. Senare kan pH få sjunka till 10 (lägre pH är bra om du vill färga ull och silke).

Färgning av ull och silke: värm kypen till 50 °C och tillsätt 1% gelatin av fibervikten upplöst i hett vatten före färgning. Gelatinet absorberar en del av det basiska i kypen som annars kan skada proteinfibrer som ull och silke.

Om du ska färga garn kan det vara bra att låta det hänga på en käpp över färgbadet och långsamt dra härvan genom kypen, flytta en bit i taget med några minuters mellanrum. Sprid ut garnet så indigon kommer åt att färga jämnt. När färgningen är klar vrider du försiktigt ur garnet och hänger upp och låter svalna. När garnet är svalt efter några minuter, skölj det i kallt vatten. Vrid ur och låt oxidera klart. Upprepa tills du är nöjd med färgen.

Neutralisering och tvätt av textil efter färgning: när du färgat till önskad nyans neutraliseras textilierna. Detta görs för att färgbadet är basiskt och för att det får färgen att klarna. Tillsätt 2 msk ättika (24%) per 10 liter vatten. Lägg i tyget/garnet och låt ligga i 15-30 minuter beroende på hur tjockt tyget är. Därefter tvättas det färgade i ett uppvärmt bad med lite pH-neutralt fintvättmedel. Skölj noga och låt torka.

Obs! Indigo har i början ofta dålig gnidhårdighet och kan därför färga av sig - tvätta därför separat i början och vänta med att använda tillsammans med vita kläder du är rädd om.

Indigofärgat i olika nyanser.

Indigofera tinctoria © Tarai Blue